

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Länsmuseet Gävleborg, ärendearkivet

Nisbeth, Åke, *Alfta kyrka*, Hälsinglands kyrkor XVI, 2:a uppl., Eskilstuna 1994

Nisbeth, Åke, *Hälsinglands kyrkor*, del 1, Uppsala 1966

Riksantikvarieämbetet, Antikvarisk-topografiska arkivet

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
1200-tal	Den första kyrkan byggs i Alfta, helgad åt S:t Olof. Denna består av ett långhus och ett i öster smalare rakt avslutat kor. Enligt uppgifter från 1690-talet skall även ett skrifterum, en sakristia och ett kor funnits på långhusets nordsida.	Nisbeth, Å., 1994
1462	En genomgripande ombyggnad genomförs i kyrkan. Med säkerhet rivs det äldre koret och ersätts av ett nytt, större kor lika brett som långhuset. Troligt är också att långhuset och koret får sina tegelvalv vid denna tidpunkt, samt att sakristian vid korets nordvägg, vapenhuset i söder och tornet i väster byggs.	Nisbeth, Å., 1994
Omkr. 1500	Koret och långhusets valv smyckas med målningar.	Nisbeth, Å., 1994
1562	Ett blixtnedslag förstör kyrkans resliga tornspira och en ny, enklare byggs.	Nisbeth, Å., 1994
1600-tal	Kyrkans fönster förstoras och ett flertal mindre reparationer företas.	Nisbeth, Å., 1994
1658-59	En ny sjustämmig orgel byggs med delar från en äldre av Petter Hansson Theel.	Nisbeth, Å., 1994
1684	En mer omfattande reparation och ombyggnad av interiören medför att en ny predikstol och ny bänkinredning tillkommer, tillverkade av Hans Olofsson, Svärdsjö. I samband med ombyggnaden tas även det medeltida korskranket bort och de senmedeltida målningarna kalkas över.	Nisbeth, Å., 1994
1693	Ny altartavla sätts upp, tillverkad av Måns Jonsson (Granlund), Hudiksvall.	Nisbeth, Å., 1994
1704	Altartavlan och predikstolen målas och förgylls av Jonas Brodin.	Nisbeth, Å., 1994
1705	Västläktaren utvidgas genom att delar av tornmuren tas bort.	Nisbeth, Å., 1994
1732	Orgeln flyttas från koraläktaren till västläktaren och en större koraläktare uppförs. Koret får en egen ingång från söder.	Nisbeth, Å., 1994
1765	Grunden till den nya kyrkan påbörjas men fördröjs.	Nisbeth, Å., 1994
1767-69	Murmästare Daniel Hagman, Sundsvall, leder arbetet med nedrivningen av den medeltida kyrkan samt uppbyggnaden av den befintliga. Det äldre tornet behålls. Kyrkan står under tak samma höst och putsas året därpå. Inredningsarbetet slutförs under året 1769.	Nisbeth, Å., 1994
1770	Alfta nya kyrka invigs.	Nisbeth, Å., 1994
1793	Kyrkan brinner. Nära nog all fast inredning förstörs medan murarna klarar sig så pass att de går att reparera.	Nisbeth, Å., 1994

1793-99	Kyrkan repareras och tornet moderniseras under länsurmästaren J C Loëll. En ersatt predikstol från 1654 övertas från Arbrå kyrka, tillverkad av Peder Olofsson, Ljusdal, med en senare baldakin av Måns Jonsson (Granlund), Hudiksvall (år 1700). Återuppbyggnadsutgifterna möjliggör dock inte inköp av en altartavla.	Nisbeth, Å., 1994
1815	En ny predikstol ersätter den från Arbrå övertagna. Denna tillverkas av två sockenbor; Olof Brunk och Pehr Tulpan efter ritningar av A Almfelt. Förgyllning utförs året efter av J Nyblad, Voxna.	Nisbeth, Å., 1994
1830	En ny 22-stämmig orgel installeras, byggd av Erik Nordqvist med en fasad ritad av J W Gerss.	Nisbeth, Å., 1994
1840	En ny altartavla med förlaga i Kungsholms kyrka i Stockholm sätts upp, målad av S A Blombergsson.	Nisbeth, Å., 1994
1898-99	Kyrkan renoveras genomgående och får nya öppna bänkar, en ny läktare, altarring och en ny orgel. Hela kyrkan målas invändigt. Arbetet utförs efter förslag av arkitekt C A Ekholm.	Nisbeth, Å., 1994
1921	Altartavlan restaureras.	RAÄ, ATA
1936	Kyrkan renoveras utvändigt under ledning av Carl Bååth, Bollnäs. Väggarna kalkas, fönster och plåt målas, tornets takfall kläds med kopparplåt, utsmyckning förgylls.	RAÄ, ATA
1950	Nytt tornur installeras.	RAÄ, ATA
1954	Kyrkogården utvidgas norrut.	RAÄ, ATA
1956-58	Kyrkan renoveras genomgående ytterligare en gång. Ansvarig för arbetet är arkitekt Sten Dalén, och för konservering och färgsättning konservator Gunnar Schiller. Målet är denna gång att i största mån återskapa det kyrkorum som fanns innan renoveringen 1898-99. Bänkarna byts till de idag befintliga och kyrkorummet ommålas återigen. El- och värmesystem förnyas.	Nisbeth, Å., 1994
1961-62	Kyrkans exteriör renoveras. All puts bilas bort och fasaderna putsas med KC-bruk. Taket beläggs med koppar. I samband med fasadarbetet gjordes en utförlig murverksdokumentation av tornet, och ett av tornets fönster minskades. Orgeln byggs om och till av firman Åkerman & Lund, Solna, och flyttas 90 cm närmare västra muren.	Länsmuseet, ärendearkivet RAÄ, ATA
1966	Kyrkogården söder om kyrkan läggs om för att rymma fler gravplatser.	RAÄ, ATA
1969	En sjustämmig kororgel av märket Walter Thür införskaffas och placeras vid korets norra vägg. Tornrummet väster om orgelläktaren skapas genom att en vägg byggs däremellan.	Nisbeth, Å., 1994 Länsmuseet, ärendearkivet
1973	Ny belysning av altartavlan installeras.	Länsmuseet, ärendearkivet
1974	”Uppståndelsens kapell”, ett fristående gravkapell på kyrkogården, renoveras.	Nisbeth, Å., 1994
1977	Nya kyrkogården byggs strax norr om den gamla och pryds med ett marmorkors av skulptören Erik Sand, Strängnäs.	Nisbeth, Å., 1994
1980-81	Kyrkorummet förändras efter förslag av arkitekt Uno Söderberg, Stockholm. Under läktaren inrättas två rum för mottagning och förrättning samt serviceutrymmen. Ett fåtal bänkrader avlägsnas därför. Nya radiatorer installeras. I koret flyttas altaret fram och görs fristående.	Nisbeth, Å., 1994 Länsmuseet, ärendearkivet

1993	Ny förvaringsmöbel för mässhakar placeras mot korets norra vägg. Arkitekt Uno Söderberg, Stockholm, tillverkare Lindblom & Co, Alfta.	Länsmuseet, ärendearkivet
1996	Kyrkan renoveras. Fasaderna lagas och avfärgas, invändigt görs vissa konservatorsarbeten, målningsarbeten m.m. Koret anpassas för rörelsehindrade genom att en ramp tillkommer.	Länsmuseet, ärendearkivet